

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากสำหรับประเทศไทย เพราะเป็นรากฐานในการพัฒนาคนอัน เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรือง ในการศึกษาวิชาการแขนงต่าง ๆ การศึกษาริชาบบรรณารักษศาสตร์ก็เป็นสิ่งจำเป็น และเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาว่า เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคน และประเทศไทยไม่น้อยกว่าวิชาอื่น ๆ เพราะ เป็นวิชาที่สนับสนุนการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ในแขนงวิชาต่าง ๆ ที่สนใจอัน เป็นการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และเป็นวิชาที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าแก่วงการห้องสมุด และอาชีพบรรณารักษะในประเทศไทย ดังนั้นสถาบันการศึกษาแทบทุกแห่งจึงบรรจุวิชาบรรณารักษศาสตร์ไว้ในหลักสูตร เพื่อช่วยให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด รวมทั้งได้ เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง ปริญญาตรี และปริญญาโท ในสถาบันอุดมศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครูหลายแห่ง เพื่อผลิตบรรณารักษะวิชาชีพที่มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานห้องสมุดประเภทต่าง ๆ

ปัจจุบัน วิชาบรรณารักษศาสตร์ ได้พัฒนาก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาตามพัฒนาการของห้องสมุด ซึ่งได้นำเครื่องจักรกลสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ มาใช้ในงานห้องสมุด เพื่อขยายขอบเขตของงานในด้านการให้บริการข่าวสาร คำนสารนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีผลทำให้หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย สถาบันการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ต้องปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และจัดทำหลักสูตรการศึกษา บรรณารักษศาสตร์ให้มีมาตรฐาน โดยได้ขยายขอบเขต เพิ่มวิชาเฉพาะทั้งทางบรรณารักษศาสตร์ และเรื่องที่เกี่ยวข้องมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มวิชาการด้านที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ที่ เรียกว่า สารนิเทศศาสตร์ ไปด้วย ดังนั้น ในปัจจุบันวิชาบรรณารักษศาสตร์ จึงมีขอบข่ายเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาอื่นมากขึ้น อันเป็นการยกระดับ และ

ขยายขอบเขตวิชาบรรณารักษศาสตร์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ให้ใช้ได้กับศาสตร์สาขาอื่น ๆ^๑

การเรียนการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการสอน แต่เนื่องจากปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมและการศึกษาทุกระดับและสาขาวิชา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ต้องรู้จักปรับปรุงวิธีการทำงานหรือบางทีถึงกับเปลี่ยนอาชีพใหม่^๒ เพราะการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการสมัยใหม่ได้นำมาซึ่งความรู้ใหม่ ความรู้ที่เคยเรียนมาจึงกลายเป็นสิ่งที่เคยรู้เท่านั้น หากจะให้มิใช่ประโยชน์แก่ส่วนรวมต่อไป บุคคลผู้นั้นจำต้องปรับสภาพของตนให้เกิดความต่อเนื่องกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต^๓

จากการที่หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์เปลี่ยนแปลงไป ทำให้อาจารย์ที่ทำการสอนมาเป็นเวลานานอาจจะกลายเป็นครูที่ล้าสมัยไม่ทันกับวิทยาการใหม่ ๆ หากไม่ติดตามความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าในแขนงวิชาที่ตน สอนอยู่ตลอดเวลา ดังที่ เอ ทอฟเฟลอร์ (A Toffler) กล่าวว่า "โดยเนื้อแท้แล้วเรามักจะวิ่งตามหลังวิทยาการสมัยใหม่อยู่เสมอ เราไม่อาจแน่ใจได้เลยว่าเราสามารถจะมีความรู้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการได้ เพราะมันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเล่าเรียนตลอดชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้สมรรถภาพ

^๑ประภาวดี สิบสนธิ, "หลักสูตรปริญญาเอกในอเมริกา," วารสารบรรณศาสตร์ ๑ (มกราคม ๒๕๒๔): ๑๔.

^๒พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง (กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๒), หน้า ๑๕.

^๓สุนทร แก้วลาย, "บรรณารักษควรรู้อะไร," วารสารบรรณศาสตร์ ๑ (มกราคม ๒๕๒๔): ๔๔.

ของคนก้าวตามต่อเบื้องอยู่เสมอ"^๑

อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู มีลักษณะแตกต่างจากครูในระบบโรงเรียนคือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ ในฐานะนักวิจัย นักการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความสามารถเป็นพิเศษ จึงต้องสนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม รักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้า ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ^๒

ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ จึงจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่ และ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนอยู่ตลอดเวลา วิธีการที่จะทำให้อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์มีความรู้ ทักษะของวิทยาการสมัยใหม่ก็คือ การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education)^๓

การศึกษาต่อเนื่องเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่มีที่สิ้นสุด เป็นกระบวนการตลอดชีวิต (Life-long Process) ดังที่ จอห์น ดีวอี้ (John Dewey) นักการศึกษาผู้มีชื่อเสียงในด้านการศึกษายุคใหม่ได้กล่าวไว้ว่า จุดจบของการศึกษานั้นไม่มี จะมีแต่การเพิ่มพูนการศึกษาขึ้นเรื่อย ๆ^๔ ดังนั้น จึงไม่มีผู้ใดจะคงความรู้ให้ทันสมัยได้ตลอดไป โดยไม่มี

^๑A. Toffler, Future Shock (New York: Random House, 1970), Quoted in Helen M. Tobin and others, The Process of Staff Development: Component for Change (Saint Louis: C.V. Mosby Co., 1974), p. 14.

^๒บุญศรี แสงประเสริฐ, "ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนตัวและทัศนคติต่อวิชาชีพครูของคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒)

^๓ยุพิน เดชะมณี, "การศึกษาระบบบรรณารักษศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา," ข่าวสารหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ๑ (๒๕๒๔) : ๒๗.

^๔ธำรง บัวศรี, "การศึกษานอกโรงเรียน," ใน รวมบทความการศึกษาผู้ใหญ่เล่ม ๒ ทรนนคร: กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา, (ม.ป.ป.), หน้า ๕๖.

การศึกษาต่อเนื่อง เพราะการศึกษาต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมความรู้ความสามารถของบุคคลให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงของสังคม และเป็นการช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ได้รับความสำเร็จในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านการทำงานและการดำรงชีวิต^๑ วิลเลียม เอช เจสซี และแอน อี. มิแชล (William H. Jesse and Anne E. Michell.) กล่าวว่า "การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพเห็นความสำคัญในการศึกษาต่อเนื่อง"^๒ จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาต่อเนื่องมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาตนเองของบุคลากร ดังนั้น การศึกษาต่อเนื่องจะต้องมีอยู่ตลอดชีวิตของการปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อคงไว้และเพิ่มพูนคุณภาพของการปฏิบัติงาน

จากความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจใคร่ศึกษาถึงความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครุว่ามีความต้องการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์มากน้อยเพียงใด มีความต้องการกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องในประเภทและรูปแบบใด และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งผลจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสถาบันที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสถาบันที่เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครุ อันจะเป็นการช่วยพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

^๑Noragh Jones, "Continuing Education for Librarians," Based on a thesis submitted to and accepted by the University of Bradford for their M. Sc Degree, School of Librarianship, Leeds Polytechnic, 1977, p. 1.

^๒William H. Jesse and Anne E. Michell, "Professional Staff Opportunities for Study and Research," College & Research Libraries 29 (March 1968): 87.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. สํารวจแหล่งที่ให้การศึกษาคือเนื่องสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์
ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู

๒. สํารวจสภาพและทัศนคติต่อการศึกษาคือเนื่องและการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู

๓. สํารวจความต้องการในการศึกษาคือเนื่องและการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
ของอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู เพื่อพัฒนาตนเอง
ให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

๔. ศึกษาประเภทและรูปแบบของการศึกษาคือเนื่องที่อาจารย์ผู้สอนวิชา
บรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูต้องการ

๕. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาคือเนื่องของอาจารย์ผู้สอนวิชา
บรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู

๖. เสนอแนวทางแก่สถาบันที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์และสถาบันที่เกี่ยวข้อง
ในการจัดการศึกษาคือเนื่องทางบรรณารักษศาสตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของ
อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู

สมมติฐาน

๑. อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู มีความ
ต้องการศึกษาคือเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและความก้าวหน้า
ทางวิชาชีพ

๒. อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู มีความ
ต้องการกิจกรรมในการศึกษาคือเนื่องในลักษณะต่าง ๆ นอกเหนือจากกิจกรรมที่
สถาบันที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำอยู่

ขอบเขตของการวิจัย

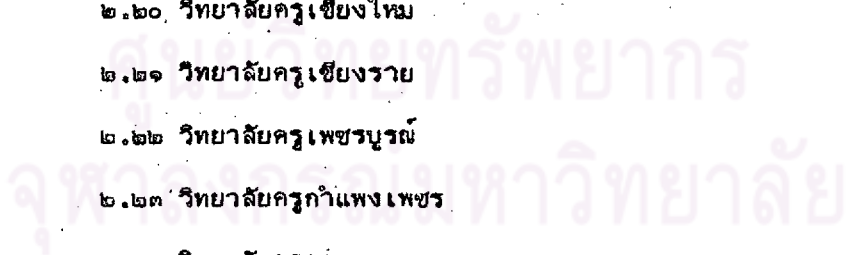
๑. มหาวิทยาลัยที่เลือกใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชา
บรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาพื้นฐาน และเป็นวิชาเอกหรือวิชาโทในระดับปริญญาตรี และ
มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท จำนวน
๘ แห่ง ได้แก่

- ๑.๑ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๑.๒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ๑.๓ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ๘ วิทยาเขต
 - ๑.๓.๑ วิทยาเขตประสานมิตร
 - ๑.๓.๒ วิทยาเขตปทุมวัน
 - ๑.๓.๓ วิทยาเขตพระนคร ^{บางเขน}
 - ๑.๓.๔ วิทยาเขตพลศึกษา
 - ๑.๓.๕ วิทยาเขตบางแสน
 - ๑.๓.๖ วิทยาเขตพิษณุโลก
 - ๑.๓.๗ วิทยาเขตมหาสารคาม
 - ๑.๓.๘ วิทยาเขตสงขลา
- ๑.๔ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ๑.๕ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ๑.๖ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ๑.๗ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี)
- ๑.๘ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ทับแก้ว)

๒. วิทยาลัยครูที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือวิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์
เป็นวิชาพื้นฐาน และเป็นวิชาเอกหรือวิชาโทในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง และระดับ
ปริญญาตรี จำนวน ๓๖ แห่ง ได้แก่

- ๒.๑ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- ๒.๒ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

- ๒.๓ วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
- ๒.๔ วิทยาลัยครูจันทระเกษม
- ๒.๕ วิทยาลัยครูพระนคร
- ๒.๖ วิทยาลัยครูธนบุรี
- ๒.๗ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงฆ์
- ๒.๘ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- ๒.๙ วิทยาลัยครูเทพสตรี (ลพบุรี)
- ๒.๑๐ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา
- ๒.๑๑ วิทยาลัยครูจันทบุรี
- ๒.๑๒ วิทยาลัยครูนครปฐม
- ๒.๑๓ วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- ๒.๑๔ วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมเปิง (ราชบุรี)
- ๒.๑๕ วิทยาลัยครูกาญจนบุรี
- ๒.๑๖ วิทยาลัยครูนครสวรรค์
- ๒.๑๗ วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม (พิษณุโลก)
- ๒.๑๘ วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์
- ๒.๑๙ วิทยาลัยครูลำปาง
- ๒.๒๐ วิทยาลัยครูเชียงใหม่
- ๒.๒๑ วิทยาลัยครูเชียงราย
- ๒.๒๒ วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์
- ๒.๒๓ วิทยาลัยครูกำแพงเพชร
- ๒.๒๔ วิทยาลัยครูเลย
- ๒.๒๕ วิทยาลัยครูมหาสารคาม
- ๒.๒๖ วิทยาลัยครูสกลนคร
- ๒.๒๗ วิทยาลัยครูอุดรธานี
- ๒.๒๘ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
- ๒.๒๙ วิทยาลัยครูสุรินทร์

- ๒.๓๐ วิทยาลัยครูนครราชสีมา
- ๒.๓๑ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์
- ๒.๓๒ วิทยาลัยครูสงขลา
- ๒.๓๓ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
- ๒.๓๔ วิทยาลัยครูภูเก็ต
- ๒.๓๕ วิทยาลัยครูยะลา
- ๒.๓๖ วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี

๓. แจกแบบสอบถามเฉพาะอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่เป็น
อาจารย์ประจำ และกำลังปฏิบัติการสอนอยู่ในขณะนี้เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยถือว่า

- ๑. แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยนั้นเชื่อถือได้เพราะ ได้ทดลองใช้
กับอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ กลุ่มทดลองในวิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
- ๒. คำตอบที่อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ตอบในแบบสอบถามถือว่าเป็น
ความจริงเชื่อถือได้

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัย
จึงขอกำหนดความหมายของคำต่าง ๆ ดังนี้

- ๑. อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์หมายถึง อาจารย์ผู้ซึ่งมีวุฒิทางบรรณ-
ารักษศาสตร์ในระดับอนุปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญา
เอก ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ สังกัดภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ใน
มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครู
- ๒. ความต้องการในการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง ความปรารถนาในการที่จะ
ปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะทางด้านวิชาการเพิ่มขึ้น

๓. การศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อให้อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่จบการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์ในระดับอนุปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก ได้มีความรู้ก้าวหน้า และทันสมัยเสมอในการปฏิบัติงาน

๔. ประเภทของการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาต่อเนื่องแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทคือ

๑. การศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ (Formal Continuing Education) ได้แก่ การเข้ารับการศึกษาคือหรืออบรมในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบัน หรือสมาคม เพื่อเพิ่มคุณวุฒิและให้ได้มาซึ่งปริญญา วุฒิบัตร หรือประกาศนียบัตร เป็นต้น
๒. การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ (Informal Continuing Education) ได้แก่ การศึกษาเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง เช่น การเข้าร่วมประชุม สัมมนา ทางวิชาการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงานภายในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากการอ่านตำรา และบทความทางวิชาการ การเป็นบรรณธิการในการจัดพิมพ์วารสาร การเป็นสมาชิกของสมาคมใดสมาคมหนึ่ง หรือการทำวิจัย เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นต้น

๕. รูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องรวมทั้งการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในด้านสถานที่ วิธีการ เรียนการสอนและผู้สอน

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสาร ตลอดจนสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
๒. สร้างแบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล
๓. รวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามแก่อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย ๔ แห่ง และวิทยาลัยครู ๓๖ แห่ง จำนวน ๒๒๐ คน ทั้งทางไปรษณีย์ และด้วยตนเอง

๔. วิเคราะห์ข้อมูล คิคค่าคำตอบเป็นร้อยละ โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

P = ค่าอัตราส่วน ร้อย

f = จำนวนคนที่ตอบปัญหาในข้อหนึ่ง

N = จำนวนคนทั้งหมดที่ตอบปัญหา

หาค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต โดยใช้สูตร

$$\mu = \frac{\sum fx}{N}$$

μ = ค่าเฉลี่ยของคำตอบแต่ละข้อ

f = ความถี่

x = คะแนน (น้ำหนักประจำข้อ)

N = จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อ

หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left[\frac{\sum fx}{N}\right]^2}$$

σ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบแต่ละข้อ

f = ความถี่

x = คะแนน (น้ำหนักประจำข้อ)

N = จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อ

๕. ประเมินผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๖. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- ๑. เพื่อทราบแหล่งที่ให้การศึกษาต่อเนื่องสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครู
- ๒. เพื่อทราบสภาพ ทัศนคติ และความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครู
- ๓. เพื่อทราบประเภทและรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่องที่อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครูต้องการ
- ๔. เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาต่อเนื่อง และการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมของอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครู
- ๕. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่สถาบันที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสถาบันที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครู

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ พบว่า ได้มีผู้ศึกษาริวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง และการพัฒนาบุคลากรในวิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อยู่บ้าง ผู้วิจัยจึงขอนำมากล่าวสรุปไว้ดังนี้

อุทิน รวยอารี^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อศึกษาความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาและเพื่อศึกษาประเภท และวิธีการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาเห็นว่า การศึกษาเพิ่มพูนความรู้มีความสำคัญเพราะช่วยยกระดับมาตรฐานการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และมีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ทั้งหลักสูตรระยะสั้น และระยะยาว หลักสูตรระยะสั้นที่ต้องการคือการอบรมและสัมมนา ที่จัดโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หลักสูตรระยะยาวที่ต้องการคือ การศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์ นอกจากนี้ บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนยังสนใจศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเอง โดยการอ่านหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวกับความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน คือ สถาบันที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับปริญญาโทมีจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการ

กรองจิต วาทีลาธกกิจ^๒ ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดสภาอากาศไทย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พยาบาลในโรงพยาบาล สังกัดสภาอากาศไทยเห็นความสำคัญในการศึกษาต่อเนื่องว่าจะช่วยยกระดับมาตรฐานการทำงานในวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น พยาบาลมีความต้องการศึกษาต่อเนื่องในหลักสูตรระยะสั้นมากกว่าหลักสูตรระยะยาว หลักสูตรระยะสั้นที่พยาบาลต้องการมากที่สุดคือ การอบรม สัมมนาทางวิชาการพยาบาล

^๑อุทิน รวยอารี, "การศึกษาความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๒)

^๒กรองจิต วาทีลาธกกิจ, "ความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลของพยาบาลในโรงพยาบาล สังกัดสภาอากาศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒) .

หลักสูตรระยะยาวที่พยาบาลต้องการมากที่สุดคือการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา นอกจากนี้พยาบาลยังสนใจศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองด้วยการอ่านหนังสือและวารสารที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล สถานศึกษาที่พยาบาลต้องการศึกษาต่อคือ สถาบันหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ เหตุจูงใจที่ทำให้พยาบาลต้องการศึกษาต่อคือมีความรู้มากขึ้น และมีโอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพ สำหรับอุปสรรคและปัญหาในการศึกษาต่อเนื่องของการพยาบาล พบว่า ปัญหาสำคัญอันดับหนึ่ง คือ สถาบันและผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุน และรองลงมา คือ งานหนักไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้า

อารมณี วุฒิพฤกษ์^๑ ทำการวิจัย เรื่อง ความต้องการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ เพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลในโรงพยาบาลศูนย์ ผลการวิจัย สรุปได้ว่า พยาบาลเห็นความจำเป็นในการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ เพราะสามารถนำความรู้จากการศึกษาเพิ่มเติมมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มาก วิธีการศึกษาต่อ ซึ่งพยาบาลมีความเห็นว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด คือ การลาศึกษาต่อโดยได้รับเงินเดือนประจำ และพยาบาลส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ พยาบาลได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการอ่านเอกสาร วารสาร และตำรา เหตุจูงใจที่ทำให้พยาบาลต้องการศึกษาต่อ คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และวิถียุทธฐานะเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ปัญหาในการศึกษาต่อ คือ มีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่มีผู้ปฏิบัติงานแทน เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ มีภาระครอบครัว และจากการวิจัยพบว่า นอกจากพยาบาลต้องการศึกษาต่อเพิ่มเติมทางด้านวิชาชีพแล้ว พยาบาลยังต้องการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านอื่นนอกจากสาขาวิชาชีพพยาบาลด้วย

^๑อารมณี วุฒิพฤกษ์, "ความต้องการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษ ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓).

ทองกษัตริย์ รัชโรทยาน^๑ ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาพยาบาลในประเทศไทย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและคณาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาบุคลากรมีผลช่วยให้พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนดีขึ้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารสถาบันจะต้องจัดให้มีการพัฒนาคณาจารย์ขึ้นในในหน่วยงาน และคณาจารย์จะต้องขวนขวายหาแหล่งความรู้เพื่อพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน การพัฒนาบุคลากรที่สถานศึกษาพยาบาลได้จัดเพื่อพัฒนาคณาจารย์ ได้แก่ การอนุญาตให้คณาจารย์ศึกษาต่อในหลักสูตรระยะยาวในสถาบันการศึกษา และหลักสูตรระยะสั้น เช่น การเข้าอบรม สัมมนา และการประชุมเชิงวิชาการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นทั้งในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน รวมทั้งกระตุ้นให้คณาจารย์ได้มีการศึกษาด้วยตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดบริการห้องสมุด จัดโปรแกรมทางวิชาการ ฯลฯ แรงจูงใจที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาพยาบาลต้องการศึกษาต่อ คือ การได้วุฒิเพิ่มขึ้น และการได้เลื่อนขั้นเงินเดือน สำหรับอุปสรรคในการพัฒนาบุคลากรคือ เรื่องงบประมาณ และจากการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารและคณาจารย์พยาบาล ต้องการให้หน่วยงานกลางเพื่อร่วมมือกันจัดโปรแกรมการพัฒนาคณาจารย์

สำหรับงานวิจัยของต่างประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาริชัยครั้งนี้ ได้แก่

โจนส์^๒ ได้ทำการสำรวจความต้องการและความสนใจในการศึกษา ต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดมหาวิทยาลัย รวมทั้งศึกษาถึงเหตุจูงใจ ปัญหาและอุปสรรคใน

^๑ทองกษัตริย์ รัชโรทยาน, "การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาพยาบาลในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓)

^๒Jones, "Continuing Education for Librarians,"

การศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ เพื่อเสนอแนวทางแก่สถาบันการศึกษา และสถาบันที่เกี่ยวข้องได้จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องให้สอดคล้องกับความต้องการของบรรณารักษ์ โดยใช้แบบสอบถามบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศ อังกฤษ ผลการสำรวจสรุปได้ว่า กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องที่บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องการมาก คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ ความต้องการในการอ่าน สิ่งที่น่าสนใจเพื่อเพิ่มพูนความรู้ คือ วารสาร นอกจากนี้มีความต้องการศึกษาต่อเนื่องหลักสูตรระยะสั้นอื่น ๆ เช่น การอบรมหลักสูตรระยะสั้นการประชุมทางวิชาการ เหตุจริงที่ต้องการศึกษาต่อเนื่องคือ มีความสนใจและต้องการมีความรู้มากขึ้น และเพื่อให้มีโอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพ อุปสรรคในการศึกษาต่อ คือ เจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย งานหนัก ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้า สถาบันการศึกษาที่บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนต้องการศึกษาคือ สมาคมห้องสมุด สำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องการศึกษาต่อในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์มากที่สุด บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนและมหาวิทยาลัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า สถาบันการศึกษาและสถาบันที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อจะได้จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องที่มีประสิทธิภาพได้ผลตรงกับความต้องการของบรรณารักษ์มากที่สุด

เอลิซาเบธ ดับบลิว สโตน^๑ (Elizabeth W. Stone) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงจูงใจและ อุปสรรคในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ โดยใช้แบบสอบถามบรรณารักษ์ห้องสมุดทุกประเภท ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงจูงใจให้บรรณารักษ์เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง คือ เมื่อหากิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องต้องตรงกับ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน และช่วยเพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น ช่วยให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีโอกาสที่จะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ คือ ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุน และสถานที่จัดกิจกรรมไม่เหมาะสม

^๑Elizabeth W. Stone, "Librarians and Continuing Education," Journal of Education for Librarianship. 11 (Summer 1970): 64-70.

แมรี วี เกเวอร์^๑ (Mary V. Gaver) ได้ทำการสำรวจความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของบรรณารักษ์ แรงจูงใจ วิธีการศึกษาต่อเนื่อง รวมทั้งความรู้ที่ต้องการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามบรรณารักษ์ห้องสมุดทุกประเภท ผลจากการสำรวจสรุปได้ว่า บรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อเนื่องทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่บรรณารักษ์ต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการมากกว่าแบบเป็นทางการ เช่น การอ่านวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ การประชุมและสัมมนาทางวิชาการ ฯลฯ แรงจูงใจที่ทำให้บรรณารักษ์ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ แรงจูงใจภายใน คือ ต้องการมีความรู้ก้าวหน้าทันสมัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และวิชาชีพ ความสนใจส่วนตัวต้องการฝึกฝนสติปัญญา ฯลฯ และจากการศึกษาพบว่า การศึกษาต่อเนื่องจะประสบความสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เรียน โดยจัดโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องให้สอดคล้องกับความสนใจและต้องการของผู้เรียน คือ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ นอกจากนี้ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน สมาคมวิชาชีพ ฯลฯ ความร่วมมือกันในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรร่วมมือกันในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ผลการวิจัยและการสำรวจดังกล่าวแล้วมีทั้งความสอดคล้องและแตกต่างกันดังต่อไปนี้

ในด้านความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องและการพัฒนาบุคลากร ผลงานวิจัยของ อูทิน รวยฮารี กรองจิต วาทีสาธกกิจ อารมณ ภูทธิพฤษ และทองกษัตริย์ วิทยาลัยพยาบาล สอดคล้องกันคือ การศึกษาต่อเนื่องและการพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ทางวิชาชีพ และช่วยยกระดับมาตรฐานการทำงานในวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้ประกอบวิชาชีพทั้งบรรณารักษ์ พยาบาลและอาจารย์พยาบาล มีความต้องการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในระดับมาก

^๑Mary V. Gaver, "Continuing Education to Meet the Personalized Criteria of Librarians," Library Trends 20 (July 1971): 118-143.

สำหรับประเภทของการศึกษาต่อเนื่องและการพัฒนาบุคลากรผลงานวิจัยสอดคล้องกันคือทั้งบรรณารักษ์ พยาบาล และอาจารย์พยาบาลมีความต้องการการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองทั้งหลักสูตรระยะยาว (การศึกษาต่อแบบเป็นทางการในสถาบันการศึกษา) และหลักสูตรระยะสั้น (การศึกษาต่อแบบไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมสัมมนา ฯลฯ) จากงานวิจัยของกรองจิต วาทีสาธกกิจ พบว่าพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดสภาภษาชาติไทยมีความสนใจในการศึกษาต่อหลักสูตรระยะสั้นมากกว่าหลักสูตรระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับ แมรี วี เกเวอร์ ที่พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดทุกประเภทต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการมากกว่าแบบเป็นทางการ

สำหรับรูปแบบของการศึกษาจากงานวิจัยของอารมณี วุฒิพฤกษ์ ทองกษัตริย์ รัชโรทยาน พบว่ารูปแบบของการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นที่พยาบาลและอาจารย์พยาบาลต้องการมากที่สุดคือการอบรม การประชุม และสัมมนาทางวิชาการพยาบาลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทิน รวยอารี ที่พบว่ารูปแบบของการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นที่บรรณารักษ์ต้องการคือการอบรม การประชุมและสัมมนาทางวิชาการ สำหรับบรรณารักษ์ในต่างประเทศ จากการสำรวจของ โจนส์ และ เกเวอร์ สอดคล้องกันคือ พบว่ารูปแบบของการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการที่บรรณารักษ์ต้องการคือการอ่านวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน และการประชุมสัมมนาทางวิชาการ สำหรับรูปแบบของหลักสูตรระยะยาวจากการวิจัยของอุทิน รวยอารี พบว่าบรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์ ส่วนรูปแบบของหลักสูตรระยะยาวที่พยาบาลต้องการนั้นจากงานวิจัยของกรองจิต วาทีสาธกกิจ และอารมณี วุฒิพฤกษ์ สอดคล้องกันคือพยาบาลต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ในด้านการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัยของอุทิน รวยอารี กรองจิต วาทีสาธกกิจ และอารมณี วุฒิพฤกษ์ สอดคล้องกันคือทั้งบรรณารักษ์และพยาบาลศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเองโดยการอ่านหนังสือ และวารสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

สำหรับแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่อง ปรากฏว่าผลงานวิจัยของกรองจิต วาทีสาธกกิจ อารมณ วุฒิพฤกษ์ โจนส์ สโตน และ เกเวอร์ สอดคล้องกันคือ แรงจูงใจที่ทำให้พยาบาลและบรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อ คือ ต้องการเพิ่มพูนความรู้เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพซึ่งตรงข้ามกับงานวิจัยของทองกษัตริย์ รัชโรทยาน ที่พบว่าแรงจูงใจที่ทำให้อาจารย์พยาบาลต้องการศึกษาต่อคือการได้วุฒิเพิ่มขึ้น และการได้เลื่อนขั้นเงินเดือน

ปัญหาในการศึกษาต่อเนื่อง จากงานวิจัยของอุทิน รวยอารี พบว่า ปัญหาในการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์คือ สถาบันที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับปริญญาโทมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ แต่จากงานวิจัยของ โจนส์ และ สโตนพบว่า ปัญหาในการศึกษาต่อของบรรณารักษ์คือ เจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยไม่มีผู้ปฏิบัติงานแทน จึงไม่มีเวลาศึกษาต่อและเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรองจิต วาทีสาธกกิจ และอารมณ วุฒิพฤกษ์ ที่พบว่าปัญหาในการศึกษาต่อของพยาบาล คือ ภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานมาก ไม่มีผู้ปฏิบัติงานแทน ส่วนปัญหาอื่น ๆ คือ พยาบาลสังกัดสภาภาษาชาติไทยมีปัญหาในเรื่องผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุน และพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ส่วนปัญหาอื่น ๆ ของบรรณารักษ์จากการสำรวจของ สโตน ก็คือ ผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุน และสถานที่จัดกิจกรรมไม่เหมาะสม

สโตน และ เกเวอร์ สามารถได้ผลสอดคล้องกันว่า การจัดการศึกษาต่อเนื่องจะมีประสิทธิผล และประสบความสำเร็จเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เรียน คือ เนื้อหาของกิจกรรมต้องตรงกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน สถาบันการศึกษา หน่วยงานและสมาคมวิชาชีพ ควรร่วมมือกันในการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อจะได้จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ในงานวิจัยของอารมณ วุฒิพฤกษ์ ยังพบว่า นอกจากพยาบาลต้องการศึกษาต่อเพิ่มเติมทางด้านวิชาชีพแล้ว ยังต้องการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านอื่นนอกจากสาขาวิชาชีพพยาบาลด้วย